

Úvod

Tématem diplomové práce jsou problémy provázející distanční výuku. Zaměřuje se na období, kdy byla tato výuka v České republice celoplošně zavedena vzhledem k uzavření všech stupňů škol na základě usnesení vlády České republiky, kterým byl z důvodu onemocnění Covid-19 (dále Covid) způsobené novým koronavirem SARS-CoV-2 vyhlášen nouzový stav.¹

Počátek výskytu onemocnění se datuje od prosince 2019 v čínském Wu-chanu, v České republice jsme první případy zaznamenali v březnu 2020. 11. března 2020 vydalo Ministerstvo zdravotnictví mimořádné opatření², které zakazovalo osobní přítomnost žáků a studentů na základních, středních a vyšších odborných školách včetně předškolních zařízení – na základě toho byla zavedena distanční výuka. 12. března 2020 prohlásila Světová zdravotnická organizace (WHO)³, kvůli vysokému nárůstu nakažených tímto onemocněním, Covid za pandemii, současně školy uzavřelo 49 zemí světa nebo na jejich územních celcích (UNESCO).⁴ Oficiální návrat k prezenční výuce nastal v červnu 2021.

Začátky s postupnými vládními a ministerskými nařízeními byly jak pro děti, rodiče, ale i vyučující frustrující, neboť na tuto novou situaci nebyl nikdo připraven. To se týkalo i uchopení modelu vzdělávání na dálku.

Distanční výuku jsem sama zažila v rámci kombinovaného studia prvního ročníku navazujícího magisterského studia na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, obor Pedagogika. Naše výuka probíhala on-line způsobem dle daného rozvrhu v prostředí aplikace Microsoft Teams. Osobně jsem s tímto způsobem výuky neměla žádný problém, přesto se problémy kolem mě ve velké míře vyskytovaly, a to mě přimělo zaměřit se na ně v této práci.

Téma jsem vybírala v době, kdy forma distanční výuky byla na ústupu. Diplomovou práci jsem dokončila, když školní výuka probíhala opět prezenční formou, tj. po třech letech od oficiálního ukončení distanční výuky. Případy onemocnění Covid se v České republice

¹ Ministerstvo vnitra. *Nouzový stav*. Usnesení vlády č. 194. [online] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2020-69>

² Ministerstvo zdravotnictví. *Mimořádné opatření – uzavření základních, středních a vysokých škol od 11.3.2020*. [online] Dostupné z: <https://mzd.gov.cz/mimoradne-opatreni-uzavreni-zakladnich-strednich-a-vysokych-skol-od-11-3-2020/>

³ WHO (2020) *Director-General's opening remarks at the Mission briefing on COVID-19*–12 March 2020. Geneva: World Health Organisation (WHO). Dostupné z: <https://www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-mission-briefing-on-covid-19---12-march-2020> In: ROKOS, Lukáš a Michal Vančura. *Distanční výuka při opatřeních spojených s koronavirovou pandemií – pohled očima učitelů, žáků a jejich rodičů*. Pedagogická orientace, 2020, roč. 30, č. 2, s. 122-155. [online] Dostupné z: <https://journals.muni.cz/pedor/article/view/14136>

⁴ UNESCO. *COVID-19 educational disruption and response*. Paris: UNESCO. [online] Dostupné z: <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>. In: Tamtéž.

i nadále vyskytovaly, ale jejich závažnost, kdy by byla nutná následná hospitalizace, už byla zanedbatelná.

Distanční vzdělávání na základní a střední škole jsem měla možnost pozorovat také z pohledu matky tří synů. Dva z nich v té době navštěvovali základní školu (2. a 8. třída), třetí byl v 1. ročníku střední odborné školy.

Výuka nejmladšího syna byla v první vlně uzavření škol, tj. březen 2020–květen 2020, bez využití on-line způsobu výuky. Úkoly byly zadávány přes školní elektronický systém Bakaláři, do té doby jsme ho používali pouze pro komunikaci s učiteli, se školou. Vypracované úkoly jsme posílali ke kontrole e-mailem nebo vyfoceně přes mobilní telefon. U tohoto způsobu domácí práce dětí jsem vnímala, že výsledky vypracovaných úkolů byly zkreslené, protože se nejednalo o stoprocentně samostatnou práci dítěte. Toto období bylo tím pádem velice vyčerpávající také pro mě, neboť i já jsem musela pracovat z domova. Rodiče tak v podstatě suplovali roli učitele.

V druhé vlně uzavření základních škol, kdy syn postoupil do 3. třídy, byla veškerá výuka on-line formou přes aplikaci Zoom. Děti byly rozděleny do dvou skupin podle zachovaného dělení na předměty cizího jazyka. Připojovaly se pouze na jednu hodinu denně, během které se muselo probrat, co nejvíce učiva. Po technické stránce on-line způsob výuky synovi nedělal problém, větší potíže se vyskytovaly při absorbování probírané látky, zde vykazoval nesoustředěnost. Nejtěžší byla pro syna izolace od svých spolužáků a jeho nemožnost účastnit se odpoledních pravidelných aktivit, které vykonával od 1. třídy.

Výuka u starších synů byla vzhledem k jejich vyspělejšímu věku časově i technicky náročnější. Od počátku měli výuku nastavenou na on-line způsob každý den přes Microsoft Teams, výuka byla proložena domácí přípravou a vypracováváním zadaných úkolů. U synů jsem negativně vnímala jejich delší čas strávený u počítače. Po školní výuce a domácí přípravě u počítače setrvali, aby mohli komunikovat se svými spolužáky a kamarády, zejména skrze on-line počítačové hry.

Diplomová práce se dělí na teoretickou a praktickou část. V teoretické části uvádím základní pojmy, které se k distančnímu vzdělávání vážou, věnuji se vzniku tohoto vzdělávání ve světě i v České republice. Dále poukazuji na zakotvení této formy ve Školském zákoně⁵. Jsou zde vyznačena časová období od počátku pandemie, kdy byla distanční výuka na školách

⁵ MŠMT. *Školský zákon* č. 561/2004 Sb. ve znění zákona č. 349/2020 Sb. [online] Dostupné z: <https://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon-ve-zneni-ucinnem-od-25-8-2020>.

realizována. Shromáždila jsem informace o již provedených výzkumech, a to z pohledu učitelů, rodičů a žáků. Zdůraznila jsem některé problémy, které jsou s distanční výukou spojeny. V závěru teoretické části jsem uvedla preventivní opatření, která jsou zavedena ve školských zařízeních a jaká je možná krizová intervence, dojde-li k závažným případům, kdy potřebuje žák spolu s rodiči podpořit a pomoci.

Pro praktickou část jsem zvolila kvalitativní výzkum, který se týká distanční výuky, jeho výzkumný problém se zaměřoval na současnou situaci ve školách a na hledání styčných bodů, jestli je právě distanční výuka ukazatelem problémů, se kterými se na školách žáci nyní potýkají.